

ÇORUM VE YAKIN CİVARININ GENEL JEOLJİSİ

Serdar ÇELİK (16003211002@ogr.bozok.edu.tr)

Doç .Dr. Caner KAYA ÖZER (ckaya.ozer@bozok.edu.tr)

Jeoloji Mühendisliği Bölümü

Yozgat Bozok Üniversitesi,
Mühendislik-Mimarlık Fakültesi,

Bilal Şahin Batı Kampüsü Atatürk Yolu 7. Km. YOZGAT

ÖZET

Bu çalışma kapsamında Çorum merkez ve ilçelerinin genel jeolojik özellikleri ve tektonik yapısının araştırılması amaçlanmıştır. Çorum ili Alp-Himalaya Orojenez kuşağı içerisinde bulunan Kuzey Anadolu Fay hattı üzerinde yer almaktadır. Çorum İli ve yakın çevresinde Paleozoyik, Mesozoyik, Senozoyik yaşlı birimler yüzeylemektedir. Bu birimleri yaşlıdan gence doğru sırasıyla Permo-Triyas yaşlı metamorfikler, Geç Jura-Erken Kretase yaşlı kireçtaşları, Orta Eosen yaşlı kırıntılı kayalar ve Oligo-Miyosen yaşlı karasal birimlerden oluşmaktadır. Tabanda yer alan Permo-Triyas yaşlı birimler, kireçtaşı blokları içeren, volkanik matriksli kumtaşları ile kloritli, serizitli, epidotlu, killi şistlerle, kalk şistlerden oluşmaktadır. Geç Jura-Erken Kretase yaşlı rekristalize kireçtaşlarından oluşan birimler Permo-Triyas yaşlı temel birimler üzerine uyumsuzlukla gelmektedir. Radiolaryalı kireçtaşı blokları içeren serpantinler ile mafik kayalardan oluşan ve dalma-batma sonucu bindirme hareketleriyle kısmen su ortamında, kısmen de kıtasal kabuk üzerinde üzerleyen ofiyolitli karışık bölgeye Üst Kretase'de yerleşmiştir. Çalışma alanında yüzeyleyen Geç Kretase yaşlı gabrolar çalışma alanının kuzey kesiminde yer alan Kuzey Anadolu Dağları'nda adayayı volkanizmasına bağlı olarak volkanik faaliyetlerin oluştuğunu göstermektedir.

Bölgedeki Tersiyer yaşlı istifli Eosen, Oligo-Miyosen ve Pliyosen yaşlı kayalardan oluşturmaktadır. Eosen denizinin ürünleri olan, kumtaşı, marn, kumlu kireçtaşı ve kireçtaşından oluşan fliş fasiyesinde gelişmiş kayalara yer yer andezit ve bazaltlardan oluşan volkanik kayalar eşlik etmektedirler. Alttaki formasyonlar üzerine uyumsuz olarak gelen Miyosen yaşlı kayalar, jipsli ve tuzlu ara düzeyler içeren çakıltaşı, kumtaşı, marn ve kilaşlarından oluşmaktadır.

Pliyosen yaşlı kumtaşı, marn ve kireçtaşları ile Kuvaterner yaşlı taraçalar eski ve yeni alüvyonlar Çorum İl merkezinin en genç birimlerini oluşturmaktadırlar

Anahtar Kelimeler: Çorum, Formasyon, Jeoloji, Metamorfik seri

JEOMORFİK İNDİSLER VE ÜLKEMİZDEN ÖRNEK BİR ÇALIŞMA

Serdar ÇELİK (16003211002@ogr.bozok.edu.tr)

Prof .Dr. Uğur TEMİZ (ugur.temiz@bozok.edu.tr)

Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Yozgat Bozok Üniversitesi,
Mühendislik-Mimarlık Fakültesi,
Bilal Şahin Batı Kampüsü Atatürk Yolu 7. Km. YOZGAT

Bu çalışma ile aktif faylarla kontrol edilen drenaj havzalarındaki tektonik aktivitenin drenaj sistemleri üzerine etkileri, jeomorfik indislerle yapılan modellemeler ve morfometrik yaklaşımlar kullanılarak açıklanmıştır. Drenaj havzalarının boyut, yükselti ve eğim gibi sayısallaştırılabilir topoğrafik özelliklerinden faydalanılarak uygulanan bu yöntemin uygulanmasında ayrıntılı (özellikle 1/25000 ölçekli) topografya haritaları temel alınarak sayısallaştırma işlemi yapılmakta, ardından elde edilen sayısal veriler indis formüllerinde yerine konmaktadır Tektonik ve yer şekli gelişimi, dolayısıyla jeomorfolojik süreçler arasındaki ilişkileri ortaya çıkaran bu tür çalışmalar Tektonik Jeomorfoloji çalışmaları içinde değerlendirilir ve aktif tektonik araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır. Son dönemlerde ülkemizde, tektonizmanın jeomorfolojik yapı üzerinde etkisini incelemek amacıyla, kantitatif yöntemler olan jeomorfometrik analizler birçok araştırmacı tarafından kullanılmıştır. Bu çalışmada örnek olarak Denizli grabeni içerisinde akış gösteren Büyük Menderes Nehri'nin önemli kollarından biri olan Çürüksu Çayı'na dökülen Gökpınar Çayı'nın su toplama havzasını kapsamaktadır. Havza sınırları içerisinde Batı Anadolu horst-graben sisteminin önemli bir bölümünü oluşturan Denizli ve Çukurköy grabenleri ile Babadağ ve Honaz horstlarının bir bölümü bulunmaktadır. Dolayısıyla saha, tektonik aktivitenin son derece yoğun yaşandığı bir bölgedir. Tektonik hareketler birçok doğal coğrafi unsurların oluşması, gelişmesi ve şekillenmesinde etkili olmuşlardır. Bu unsurların başında da jeomorfoloji gelmektedir. Geçmişte ve günümüzde meydana gelen tektonik hareketler, bir bölgenin jeomorfolojisi üzerinde önemli izler bırakmaktadır. Son dönemlerde ülkemizde, tektonizmanın jeomorfolojik yapı üzerinde etkisini incelemek amacıyla, kantitatif yöntemler olan jeomorfometrik analizler birçok araştırmacı tarafından kullanılmıştır. Bu çalışmanın amacı da Gökpınar Çayı havzasının jeomorfolojik şekillenmesi üzerinde tektoniğin etkilerini, jeomorfometrik indisler kullanarak incelemek ve sonuçları kendi aralarında karşılıklı değerlendirmektir. Çalışma sonucunda, tektonizmanın çok aktif, tektonik hareketlerin havzanın jeomorfolojik gelişim ve şekillenmesinde ana etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gökpınar, tektonic, jeomorfometrik indis, havza